

РЕШЕНИЕ

№ 95

гр. Смолян, 26.04.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – СМОЛЯН, ВТОРИ ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и девети март през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Росица Н. Кокудева

Членове: Петранка Р. Прахова
Зоя Ст. Шопова

при участието на секретаря Зорка Т. Янчева
като разгледа докладваното от Петранка Р. Прахова Въззивно гражданско дело № 20205400500400 по описа за 2020 година

Производството е по реда на чл. 258 – чл. 273 от ГПК.

С решение № 60450/20.07.2020 г. по гр. д. № 201/2020 г. Смолянски районен съд е осъдил ОБЛАСТНА ДИРЕКЦИЯ НА МВР - СМОЛЯН да заплати на М.В. М. на основание чл. 178 ал. 1 т. 3 от ЗМВР и чл. 86 ал. 1 от ЗЗД сумите: 2 459, 42 лева – допълнително възнаграждение за положен и незаплатен нощен труд за периода от 17.02.2017 г. до 17.02.2020 г., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 18.02.2020 г.; 309, 18 лева – законна лихва върху неизплатеното възнаграждение за положения нощен труд до депозиране на исковата молба – 18.02.2020 г.

Със същото решение съдът е осъдил ОБЛАСТНА ДИРЕКЦИЯ НА МВР - СМОЛЯН да заплати на М.В. М. на основание чл. 181 ал. 3 от ЗМВР и чл. 86 от ЗЗД сумите: 571, 20 лева – легова равностойност на неосигурена безплатна храна и тонизиращи напитки за периода от 17.02.2017 г. до 17.02.2020 г., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 18.02.2020 г. до окончателното ѝ плащане; 81, 44 лева – законна лихва върху равностойността на неосигурената безплатна храна и ободряващи напитки до 18.02.2020 г.; ответникът е осъден да заплати на ищеца разноси по водене на делото в размер на 350 лева за адвокатско възнаграждение, а в полза на РС – Смолян сумата 348, 36 лева - дължима се ДТ и разноси за вещо лице.

Срещу това решение е постъпила допустима въззивна жалба от ОБЛАСТНА ДИРЕКЦИЯ НА МВР – СМОЛЯН, с оплаквания, че е постановено при неправилно тълкуване и прилагане на материалния закон.

Във въззивната жалба се твърди, че за да постанови неправилно решение, съдът първо е смесил недопустимо понятието за нощен труд с понятието за извънреден труд, а от друга страна е приел, че в процесния период е била налице празнота в уредбата на ЗМВР и подзаконовите актове по отношение приравняването на нощния към дневния труд и заплащането му като извънреден.

В жалбата се прави позоваване на разпоредбата на чл. 142 ал. 1 и ал. 2 от ЗМВР, като се прави извод, че по отношение на държавните служители – полицейски органи, какъвто е и ищецът, приложение по отношение на нормите, регламентиращи труда и работното време, намират разпоредбите на ЗМВР. Прави се съпоставка между разпоредбите на чл. 187 ал. 3 от ЗМВР и чл. 140 от КТ и се сочи, че КТ предвижда, че нощния труд не следва да надвишава 7 часа, докато в ЗМВР е заложен 8 часа нощен труд. Прави се позоваване на регламента в чл. 187 ал. 3 и ал. 9 от ЗМВР и издадени въз основа на тях цитирани наредби. Твърди се, че липсва празнота в закона, която да налага прилагането по аналогия на разпоредбите на НСОПЗ; разликата идва именно от специфичните обществени отношения, които регламентира ЗМВР, респективно от спецификата на работата.

Твърди се във въззивната жалба, че от специалната уредба в ЗМВР следва, че при работа на смени, работното време на държавните служители в МВР се отчита по специален ред, което прави недопустимо прилагането на чл. 9 ал. 2 от НСОПЗ, тъй като има специална уредба, която не предвижда преобразуване.

В жалбата се изразява становище, че дори да се приеме, че е налице законодателна празнота, доколкото в наредбите от 2015 г. и от 2016 г. не е предвидено броят на часовете нощен труд да се умножава по 0, 143, която да бъде преодоляна чрез прилагането по аналогия на чл. 9 ал. 2 от НСОПЗ, неоснователно е приетото от съда за преобразуване на нощните часове в дневни. Прави се извод, че доколкото нормалната продължителност на нощния труд за служители в системата на МВР е 8 часа, дневната също е 8 часа, то няма какво да се преобразува, съответно по този начин не може да се достигне до полагане на извънреден труд.

Жалбоподателят се позовава и на разпоредбата на чл. 188 ал. 2 от ЗМВР. Прави се заключение, противно на приетото от съда, че законодателят изрично е регламентирал полагането на извънреден труд и полагането на нощен труд от служителите по чл. 142 ал. 1 т. 1 от ЗМВР по специален ред, който изключва прилагането на общите разпоредби на КТ и НСОПЗ; твърди се, че превръщането на нощните часове в дневни съгласно НСОПЗ е установено с цел увеличено заплащане на нощния труд, а не на заплащане на извънреден труд.

С въззивната жалба се прави искане да бъде отменено обжалваното решение и се претендират разноски.

В съдебно заседание за жалбоподателят пълномощникът му юрк. Н. Ш.- поддържа въззивната жалба.

За въззиваемият пълномощникът му адв. Орманова оспорва въззивната жалба.

Смолянски окръжен съд, след като взе предвид изложеното във въззивната жалба и в отговора и прецени доказателствата поотделно и в тяхната съвкупност, намира въззивната жалба за процесуално допустима като депозирана в законно установения срок от надлежна страна, ДТ е внесена, а по същество съобрази следното.

Не е спорно по делото, че ищецът е в служебно правоотношение с ответника, като за процесния период заема длъжността „старши полицай“ в РУ гр. Златоград при ОД на МВР - Смолян.

От заключението на съдебно-икономическата експертиза се установява от извършената от вещото лице проверка на документи при ответника, че на ищеца е заплатен положения нощен труд, без същите часове нощен труд да бъдат превръщани в дневни съгласно чл. 9 ал. 2 от НСОПЗ. Вещото лице сочи, че за процесния период ищецът е положил общо 2 172 часа нощен труд, които са му заплатени на основание Заповеди № 8121з-791/28.10.2014 г. и № 8121з-1429/23.11.2017 г. на Министъра на вътрешните работи, издадени на основание чл. 179 ал. 2 от ЗМВР, където съгласно т. 1 „За всеки отработен час през нощта или за част от него между 22. 00 и 06. 00 часа на държавните служители се изплаща допълнително възнаграждение за нощен труд в размер 0. 25 лева“. Вещото лице сочи, че разликата в часовете отработен нощен труд, след приравняването им по Наредбата е **311** часа; извънредният труд за служителите на МВР се заплаща с 50 на сто увеличение върху основното месечно възнаграждение. Експертизата установява, че за процесния период положения извънреден труд от ищеца е начислен и заплатен съгласно разпоредбите на наредбите, определени за държавните служители в МВР.

В заключение вещото лице сочи, че общата сума на неначислените и неизплатени възнаграждения за положен нощен труд за процесния период, преизчислен съгласно НСОПЗ за ищеца е **2 459, 42 лева**; размерът на законната лихва за забава, дължима за всеки тримесечен период, е **309, 18 лева**.

Даденото от районния съд разрешение по иска за заплащане на допълнително възнаграждение за извънреден труд е правилно и в съответствие със закона според настоящата инстанция. Съгласно чл. 176 от ЗМВР brutното трудово възнаграждение на държавните служители в МВР се състои от основно месечно възнаграждение и допълнителни възнаграждения, между които съгласно чл. 178 ал. 1 т. 3 от ЗМВР е възнаграждението за извънреден труд. Редът за организацията и разпределението на работното време, за неговото отчитане, за компенсиране работата на държавните служители извън редовното работно време и др. се определя на основание чл.

187 ал. 9 от ЗМВР /преди изменението с ДВ бр. 60/07.07.2020 г./ от министъра на вътрешните работи. Според чл. 31 ал. 2 от Наредба № 8121з-407/11.08.2014 г., в сила от 19.08.2014 г. до 02.08.2016 г., при сумарно отчитане на работното време се прилага коефициент 0. 143 на общия брой часове положен труд между 22. 00 и 06. 00 часа за отчетния период. Действалите през исковия период от време наредби съответно № 8121з-592, в сила от 01.04.2015 г., отменена с решение на ВАС от 11.07.2016 г. по адм. Дело № 5450/2016 г., и № 8121з-776/, в сила от 02.08.2016 г., отменена с решение на ВАС 10.12.2019 г. по адм. дело № 8601/2019 г., не регламентират отчитане на отработените часове нощен труд с коефициент, аналогичен на чл. 31 ал. 2 от предходната наредба.

При липса на изрична законова регламентация и при предвиденото сумарно отчитане на отработените часове, но непосочен алгоритъм за преизчисляване, следва субсидиарно да се приложи разпоредбата на чл. 9 ал. 2 от Наредбата за структурата и организацията на работната заплата. Прилагането на НСОПЗ следва и от принципа, че размерите на допълнителните възнаграждения не могат да бъдат по-ниски от определените в трудовото законодателство. Съгласно чл. 9 ал. 2 от НСОПЗ при сумарно изчисляване на работното време, нощните часове се превръщат в дневни с коефициент, равен на отношението между нормалната продължителност на дневното и нощното работно време, установени за дневно отчитане на работното време. Приложимият коефициент за преизчисляване на нощния труд в дневен е 1, 143, получен при деление на нормалната продължителност на дневното /8 часа/ и нощното работно време /7 часа/. Противното разбиране, както се твърди във въззивната жалба, че в действащите в процесния период наредби от 25.05.2015 г. и 29.07.2016 г. не се съдържа текст, който да предвижда при заплащането на положен нощен труд да се увеличава с коефициент 1, 143, т.е. 7 часа нощен труд да се приравняват на 8 часа дневен, а е предвидено 8 часа нощен труд да се равняват на 8 часа дневен труд, би поставило държавните служители в системата на МВР в неравностойно положение като спрямо останалите държавни служители, така и спрямо служителите и работниците по трудово правоотношение, които получават допълнително възнаграждение за извънреден труд. В този смисъл и Решение № 311/08.11.2019 г. по гр. д. № 1144/2018 г. на ВКС, което е с предмет заплащане на други допълнителни възнаграждения на държавни

служители в МВР, но дава принципно разрешение за субсидиарно прилагане на друг закон при липса на изрично уредено заплащане в ЗМВР; посочено е, че положителния отговор на въпроса за приложение на субсидиарни разпоредби е в съответствие с основния принцип на равенство и недопускане на дискриминация, закрепен в чл. 6 от Конституцията на РБ и чл. 14 от ЕКЗПОЧС. Следва да намери приложение принципът за законност, уреден в разпоредбата на чл. 5 от ГПК – когато съдът констатира непълнота или неяснота на закона, следва да приложи общия им разум и да основе решението си на основните начала на правото, обичая или морала.

Неоснователни са доводите, че положеният от ищеца часове нощен труд следва да бъде заплатени само с по 0, 25 лева на час. На държавните служители в МВР се изплащат допълнителни възнаграждения за полагане на труд през нощта от 22: 00 до 6: 00 ч., като условията и редът за изплащане на тези допълнителните възнаграждения се определят с наредба на министъра на вътрешните работи, а техният размер – с негова заповед ([чл. 179, ал. 1 и ал. 2 ЗМВР](#)). Съгласно т. 1 от Заповед № 8121з-791 от 28.10.2014 г. и отменящата я Заповед № 8121з-1429 от 23.11.2017 г. за всеки отработен час през нощта или за част от него между 22, 00 и 06, 00 ч. на държавните служители се изплаща допълнително възнаграждение за нощен труд в размер 0, 25 лв. Тази специална разпоредба съответства на общото правило на [чл. 8 от НСОПЗ](#), съгласно което за всеки отработен нощен час или за част от него между 22, 00 ч. и 6, 00 ч. на работниците и служителите се заплаща допълнително трудово възнаграждение за нощен труд в размер не по-малък от 0, 25 лв. Разпоредбата на чл. 9 ал. 2 от НСОПЗ предвижда при сумирано изчисляване на работното време нощните часове да се превръщат в дневни с коефициент, равен на съотношението между нормалната продължителност на дневното и нощното работно време, установени за подневно отчитане на работното време за съответното работно място. Касае се за две различни и паралелно действащи разпоредби, които установяват два отделни способа за заплащане на положения нощен труд. Следователно разпоредбите на [чл. 8 и чл. 9, ал. 2 НСОПЗ](#) се прилагат съвместно, без едната да изключва приложението на другата. Тези разпоредби се прилагат едновременно с правилата за заплащане на нощния труд, т. е. при сумирано изчисляване на работното време нощните часове се превръщат в дневни с коефициент 1, 143 и за същите тези нощни часове се заплаща и допълнително трудово

възнаграждение за нощен труд (Решение № 14 от 27.03.2012 г. на ВКС по гр. д. № 405/2011 г., IV г. о., ГК). Ето защо приложението на [чл. 9, ал. 2 НСОПЗ](#) не се изключва от обстоятелството, че ответникът е изпълнил задължението си да заплати на ищеца допълнително възнаграждение за нощен труд в размер на 0, 25 лева за всеки отработен час през нощта.

В [чл. 188, ал. 2 ЗМВР](#) е посочено, че държавните служители, които полагат труд за времето между 22. 00 ч. и 6. 00 ч., се ползват със специалната закрила по КТ, т. е. би могло да се приеме директно препращане и към [чл. 140, ал. 1 КТ](#) (а не само към ал. 4 на този текст), приложимо и за служителите на МВР, тъй като единият от елементите на специалната закрила по КТ следва да се приеме и установената намалена в сравнение с дневната продължителност на работното време през нощта.

Ако не се приеме гореизложеното във връзка с приложението на [чл. 188, ал. 2 ЗМВР](#), то празнотата може да бъде преодоляна по реда на [чл. 46, ал. 2 ЗНА](#) - аналогия на закона (извеждане на правило относно неуреден случай въз основа на изрично уредена сходна хипотеза), като се приложи общата уредба на трудовите правоотношения в тази насока.

В случая следва да се вземе предвид, че въззиваемият е лице със статут на държавен служител – [чл. 142 ал. 1 т. 1 от ЗМВР](#). По отношение на работното време, почивките и отпуските на държавните служители [чл. 50а, ал. 2 ЗДС](#) предвижда субсидиарно приложение на КТ относно допустимостта, продължителността, отчитането и заплащането на извънредния труд. [Кодексът на труда](#) е нормативен акт от по-висок ранг в сравнение с цитираните ЗДС и ЗМВР. Последните два закона, както и двете цитирани по-горе Наредби, съдържат специални норми, уреждащи ограничен кръг специфични правоотношения, а именно тези, засягащи лицата със статут на държавни служители и лицата от структурите на МВР. Както ЗДС, така и ЗМВР могат да регламентират отношения, уредени от институтите на КТ по начин различен от уредбата на Кодекса, но не такъв, че да бъде влошено положението на лицата, в сравнение с правните разрешения, предвидени по [Кодекса на труда](#).

Във въззивната жалба, на следващо място е посочено, че е неправилен изводът на съда, че определеният максимален брой часове нощен труд от 8 часа съгласно [чл. 187, ал. 3, изречение последно ЗМВР](#), Наредба №

8121з-592/25.05.2015 г. и Наредба № 8121з-776/29.07.2016 г. не установява нормална продължителност на нощния труд, а само определя максималния брой часове нощен труд, допустим за полагане от служителите по ЗМВР. В [чл. 18, ал. 3 изречение последно ЗМВР](#) /до изменението с ДВ бр. 60/07.07.2000 г./, на която разпоредба се позовава въззивникът, е посочено, че при работа на смени е възможно полагането на труд и през нощта между 22, 00 и 6, 00 ч., като работните часове не следва да надвишават средно 8 часа за всеки 24-часов период. От тълкуването на същата не би могло да се направи извод, че тя определя продължителността на нощния труд по ЗМВР, която да е осем часа, а не седем часа, както е за работещите по трудово правоотношение, което да налага приложението на коефициент 1, а не на коефициент 1, 143. По-скоро нормата разрешава полагане на нощен труд средно в размер на 8 часа за всеки 24-часов период, без да изключва приравняването му към дневния и съответно, без да изключва приложение на правилата за заплащане на извънреден труд, когато такъв е положен.

От друга страна, съгласно [чл. 187, ал. 1 ЗМВР](#) /до изменението с ДВ бр. 60/07.07.2020 г./, на която разпоредба се позовава въззивникът, нормалната продължителност на работното време на държавните служители в МВР е 8 часа дневно и 40 часа седмично при 5-дневна работна седмица (така е посочено и в чл. 2 ал. 1 от трите Наредби от 2014 г., 2015 г. и 2016 г.). Тълкуването на тази разпоредба налага аналогични правни изводи на тези по приложението на [чл. 136 ал. 1-3 КТ](#), според които нормалното работно време е установено за работния ден и за работната седмица, като за работния ден то е продължителността му в рамките на едно денонощие - 8 часа, а за работната седмица, която е 5-дневна - 40 часа, като продължителността на работния ден е установена с оглед на дневната, а не на нощната част от денонощието. Работното време се дели на два вида: дневно (или денно), при което трудът се полага през денната част на денонощието, и нощно работно време, при което трудът се полага през нощната част на денонощието, което от своя страна е обусловило и отделната регламентация на нощния труд в [чл. 140, ал. 1 КТ](#).

На следващо място във въззивната жалба се сочи, че друг съществен пропуск на първоинстанционния съд се състои в това, че не мотивира по никакъв начин извода си, на който се основава решението, че при преизчисляване на положените от служителите на МВР часове нощен труд в дневен на ищеца се дължи заплащане като извънреден труд, като

веднъж съдът твърди, че се полага възнаграждение за нощен труд, а след това е постановил решение, че на ищеца се дължи заплащане на извънреден труд, а извънреден труд би бил налице само ако работниците и служителите действително работят извън установеното за тях работно време. В писмо изх. № 94-НН-198 от 29.08.2011 г. на МТСП е посочено, че когато нормалната продължителност на работното време е 8 часа ([чл. 136 КТ](#)) и нормалната продължителност на работното време е 7 часа ([чл. 140, ал. 1 КТ](#)), отношението е 8ч/7 ч., т. е. коефициентът за превръщане на нощните часове в дневни е равен на 1, 143, като целта на този коефициент е да определи така възнаграждението на работника или служителя, че когато той работи 7 часа през нощта, да получава възнаграждение за 8 часа. Посочено е също така, че в тези случаи служителят не работи извънредно по смисъла на [чл. 143, ал. 1 КТ](#).

Сумираното изчисляване на работното време е форма на отчитане на работното време, при която установената нормална продължителност на работното време се спазва средно за определен по-продължителен период от време, който в процесния случай е тримесечен.

В тази насока от неоспореното заключение на ВЛ е видно, че с оглед броя на нощните смени, всяка от по 8 часа, след превръщането на отработените нощни часове в дневни, получения брой часове надхвърлят установеното работно време, поради което разликата се явява извънреден труд. Т.е при съпоставката с общия брой нощни часове за периода като норма часове, разликата от **311 часа** е извън тази норма и е извънреден труд. Поради това са неоснователни доводите във въззивната жалба за смесване на понятията „нощен труд“ и „извънреден труд“ от районния съд.

Горните изводи не противоречат и на постановеното решение на съда на ЕС от 24.02.2022 г. по дело С-262/2020 г., образувано по преюдициално запитване на РС – Луковит по дело със същия предмет на спора. С това решение не се отговаря конкретно на основния спорен въпрос относно приложимостта на общата правна уредба на България в правоотношенията с държавните служители, доколкото в обхвата на компетентността на СЕС са включени общностните норми и вътрешноправните разпоредби, които съдържат такива норми, а не националното право и функцията на този съд е не да тълкува националните правни норми. Независимо от това, съдът на ЕС е достигнал до същите

правни изводи – националното ни право изключва служителите на МВР от обхвата на общия правен режим, като едновременно с това не предоставя на тези държавни служители възможност за преобразуване на нощния труд в дневен. Съдът е подчертал, че не се налага да се приема национална правна уредба, която да предвижда, че нормалната продължителност на нощния труд за работниците в публичния сектор е по-кратка от предвидената за тях нормална продължителност на труда, но при всички случаи, ако това е така, в полза на тези работници трябва да има други мерки за защита, които да компенсират това. В ЗМВР такива мерки не са предвидени поради липсата на изрична регламентация за възможността положения труд да бъде възмезден. Компенсационни механизми, допълнителни материални стимули и нематериална блага, предвидени в ЗМВР за служителите не може да се приеме, че представляват допълнителна защита или обезщетение по смисъла на Директивата и решението на СЕС по преюдициалното запитване. Тези придобивки ползват всички служители на МВР, а не само тези, полагащи нощен труд и на тях не може да се придава качеството на обезщетение, след като не са насочени специално към категорията служители, полагащи нощен труд, нито пък се предоставят поради и съобразно продължителността на труда им през нощта, а обхващат всички, работещи в системата на МВР. Нощният труд следва да бъде обезщетяван, но в българското законодателство няма предвидено такова обезщетение, което да компенсира своеобразната тежест на нощния труд, нито пък има методология за изчисление на такова обезщетение. В т. 76 от решението на СЕС е изложено, че аргументът за липсата на механизъм за преобразуване, обяснен със съображения от правен и икономически порядък, видимо не отразява допустима от закона цел, годна да обоснове разглежданата в главното производство разликата в третирането.

Съгласно чл. 7 от Наредба № 8121з-904 от 30.07.2015 г. за определяне на условията и реда за предоставяне на безплатна храна на служителите на МВР за извършване на дейности, свързани със специфичния характер на служителите, и на ободряващи напитки на служителите, полагащи труд през нощта от 22. 00 ч. до 06. 00 ч., ръководителите на структури по чл. 37 от ЗМВР, чийто служители имат право на безплатна храна в натура, организират доставката ѝ съгласно изискванията на ЗОП и в случаите, когато се констатира, че няма започнала такава процедура, то съгласно § 3 от ПЗР на наредбата, левовата равностойност на полагащата се безплатна храна следва

да бъде осигурена от работодателя. Целта на предоставянето на предпазна храна е същата да бъде предоставена в точно определен момент – по време на нощно дежурство, но тъй като тя не е своевременно предоставено, към настоящия момент иск за реално изпълнение не може да се предяви, което не означава, че това право е погасено; когато едно задължение не е изпълнено и последващото му реално изпълнение е лишено от интерес, това води до трансформация на задължението от натурално в задължение за парично обезщетяване. Липсата на възможност както за реално изпълнение, така и за компенсаторно парично обезщетение, в каквато насока е възражението на жалбоподателя, би довело до абсурдния резултат длъжникът да се освобождава от това си задължение чрез неговото просто неизпълнение.

Предвид гореизложеното настоящата инстанция счита, че законосъобразно и обосновано районният съд е уважил исковата претенция, поради което решението следва да бъде потвърдено, а жалбоподателят следва да бъде осъден да заплати на въззиваемия адвокатско възнаграждение в размер на **500 лева**. Неоснователно е възражението за прекомерност на това възнаграждение, тъй като то е определено в минималния размер по чл. 7 ал. 2 т. 2 от Наредба № 1/09.07.2004 г.

Водим от горното Смолянски окръжен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА РЕШЕНИЕ № 60450/20.07.2020 г. по гр. д. № 201/2020 г. на Смолянски районен съд.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на

населението“ при МВР - София да заплати на М.В. М. деловодни разноси за въззивната инстанция в размер на 500 лева за адвокатско възнаграждение.

РЕШЕНИЕТО не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____